

REFERAT |KRS| Kulturstyret (2015-2019) d. 07-11-2017

Møtedato Tirsdag d. 07. november 2017 kl. 16:30

Møtested Nodeviga/Gerda Ring

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Godkjenning av kulturstyrets protokoll av 27.09.2017.....	6
Flytting av skulpturen Slaktescene av Dagfin Kjølrsrud.....	8
Forslag til handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren.....	11
Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.....	13
Tildeling av kunstnerstipend 2017.....	27

Punkt 88/17: Program for møtet

Kristiansand, 24.09.2018

MØTEINNKALLING TIL Kulturstyret

Dato: 07.11.2017 kl.16.30

NB! Tid og sted!

Sted: Odderøya museumshavn / Gerda Ring

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall medels snarest til Politisk sekretariat tlf 905 81 832

PROGRAM FOR MØTET:

Kl. 16.30 – 17.30   **Presentasjon av planene for matkultursenter i Kristiansand ved Andreas Viestad**

Sted: Odderøya museumshavn, Nodeviga 38

Kl. 17.30 – 18.00   **Transport til Rådhuskvartalet, bevertning ved ankomst**

Kl. 18.00 – 18.20   **Orientering om status for brukerkartlegging av sektorens tjenester**

ved trainee Margrethe Saga

Sted: Møterom Gerda Ring i underetasjen, Rådhuskvartalet

Kl. 18.20 –   **Behandling av sakskartet**

SAKSKART			Side
89/17	201700016-50	<u>Kulturstyresak:</u> Godkjenning av kulturstyrets protokoll av 27.09.2017	
90/17	201713949-1	<u>Kulturstyresak:</u> Flytting av skulpturen Slaktescene av Dagfin Kjølsrud	
91/17	201713950-1	<u>Kulturstyresak:</u> Forslag til handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren	
92/17	201613908-7	<u>Bystyresak:</u> Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.	

93/17	201710421-52	<u>Kulturstyresak:</u> Tildeling av kunstnerstipend 2017 - Unntatt etter offentlighetsloven offl § 26, 2. ledd	Feil! Bokmerke er ikke definert.
-----------------------	--------------	--	---

Terje Næss
Leder
(sign.)

Punkt 89/17: Godkjenning av kulturstyrets protokoll av 27.09.2017

Bilag

Protokoll Kulturstyret 27.09.2017

Dato 3. oktober 2017
Saksnr.: 201700016-50
Saksbehandler Maren Svenning

Saksgang
Kulturstyret

Møtedato
01.11.2017

Godkjenning av kulturstyrets protokoll av 27.09.2017

Forslag til vedtak

[Kulturstyret godkjenner protokoll fra kulturstyrets møte 27.09.2017.](#)

Stein Tore Sorthe
Kulturdirektør

Maren Svenning
Utvalgssekretær

Vedlegg:
Protokoll fra kulturstyrets møte 27.09.17

Punkt 90/17: Flytting av skulpturen Slaktescene av Dagfin Kjølrsrud

Bilag

Kart over planlagt bro.pdf

Dato 30. oktober 2017
Saksnr.: 201713949-1
Saksbehandler Angjerd Munksgaard

Saksgang
Kulturstyret

Møtedato
07.11.2017

Flytting av skulpturen Slaktescene av Dagfin Kjølrsrud

Dagfin Kjølrsrud (1930-1974), billedhugger født i Kristiansand. Han debuterte som grafiker, men fra slutten av 60-tallet konsentrerte han seg om skulpturarbeid. Som billedhugger har han et særegent formspråk, som kan oppfattes som rått og intenst. Gjennom sin korte karriere rakk han å produsere flere skulpturer og modeller. Da han døde 44 år gammel var han i ferd med å forberede sin første separatutstilling. I etterkant av hans død er det gjort flere forsøk på å aktualisere kunstneren som døde altfor ung, blant annet har Kunsthallen og Sørlandets Kunstmuseum hatt utstillinger, den siste i 2012.

Slaktescene av Dagfin Kjølrsrud (1970) ble innkjøpt av Norsk kulturråd i 1975, og ble så donert til Kristiansand kommune. Den ble avduket utenfor biblioteket i Gyldenløvsgate i 1990. *Slaktescene* røper mye allerede i tittelen. Skulpturen er i bronse og viser en mannsfigur med kjøttøks i en hånd og et slaktet dyr i den andre. Det er et rått motiv, og med Kjølrsruds grove og intense formspråk er dette en skulptur som står sterkt i rommet. Selve skulpturen er forholdsvis liten, men den er plassert på en høy sokkel, som fremhever verket på en god måte.

I forbindelse med oppgradering av dette området er skulpturen plassert på lager. Skulpturen skal nå flyttes, og kunstutvalget har fått inn to konkrete forslag til vurdering:

1. langs elva Otra – på bryggen som ligger i enden av rådhusgate-aksen.
2. ved Agder Kunstsenters inngangsparti/østre vegg mot Sørlandets Kunstmuseum

Kunstutvalget har vært på befaring på de to aktuelle plassene for skulpturen. Utvalget har også befart skulpturen på lager.

Begge stedene er gode forslag hvis man setter skulpturen i en historisk sammenheng. Både elva og området Kirkegata/Skippergata har tilknytning til slakteryrket. Elva og bryggen fordi man brukte dem til frakt og mottak av dyr som kom til byen for slakt, mens det i området rundt Agder Kunstsenter vokste frem et internasjonalt fagmiljø, som løftet kunnskapen om slakterfaget betydelig, på midten av 1800-tallet.

Det er likevel to helt ulike byrom som vurderes. Ved Agder Kunstsenter finner man i dag et travelt og trangt bymiljø, med biltrafikk, smale fortau, syklende og gående. Skippergata/Kirkegata/Gyldenløvesgate er et område som Gatebruksplanen vektlegger for bedre byliv, men med tanke på dagens situasjon og prosjektets fremdrift er det vanskelig å se for seg en god plassering av Kjølrsruds skulptur i dette området nå. Det er også slik at skulpturen med sin sokkel er så massiv, at selv om selve verket er relativt lite, krever den et betydelig rom. Kunstutvalget mener byrommene som er tilgjengelig her i dag ikke er gode nok for plassering av skulpturen.

Langs elva er det pågående arbeid med fokus på oppgradering av allmenningen og opprettelse av nye møteplasser. Området bærer preg av åpne rom som rammes inne av trær og annen vegetasjon. Allmenningen har forfalt over tid, og det har vært et område som ikke har vært særlig innbydende å ta i bruk. Siste tids arbeid har endret på dette, og området blir nå i større grad aktivisert både av beboere i nærområdet, og andre. Kunstutvalget ser på den nordlige enden av bryggen ved elvepromenaden som et godt sted for plassering av Kjølrsruds *Slaktescene*. Skulpturen vil her få et stort rom, samtidig som den vil kunne møte menneskene som går langs elva. Den kunstneriske og historiske verdien av skulpturen vil være med på å reaktivere elvepromenaden til glede for byens befolkning.

Kunstutvalget mener også at skulpturen kan formidle viktig kunnskap, og ber Kulturstyret vurdere å bevilge 10 000 kroner fra tilleggsbevilgningskontoen til et skilt som kan formidle kunnskap om både kunstneren Dagfin Kjølrsrud, og kulturhistorien som område skulpturen nå blir en del av. Før dagens møte står det 90 000 kroner igjen på kontoen for 2017.

I Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2018-2021 legges det opp til at det skal oppføres en gang- og sykkelbro fra Kjøita og over til rådhusgate-aksen. Det er avgjørende at det i prosessen med plassering av skulpturen er tett dialog med tekniske sektor og ingeniørvesenet, som har prosjekteringen for området. Dette for å hindre at broen og skulpturen kommer i konflikt med hverandre. Skulpturen krever et godt rom, og rommets kvalitet må være innfridd også etter at broen realiseres.

Forslag til vedtak

1. Kulturstyret vedtar kunstutvalgets forslag til plassering av skulpturen *Slaktescene*.
2. Kulturstyret bevilger 10 000 kroner fra tilleggsbevilgningskontoen til formidling av skulpturen og kulturhistorien den blir en del av ved plassering langs Otra.

Stein Tore Sorthe
kulturdirektør

Angjerd Munksgaard
rådgiver

Vedlegg:

- tegning av planlagt bro over Otra

Punkt 91/17: Forslag til handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren

Bilag

Sektorhefte forslag HP 18-21(2).pdf

Dato 30. oktober 2017
Saksnr.: 201713950-1
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Kulturstyret

Møtedato
07.11.2017

Forslag til handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren legges med dette fram for behandling i kulturstyret. Det er bystyret som fatter det endelige budsjettvedtaket i møte 13. desember 2017.

Vedlagte sektorhefte består av kapittel 6.4 fra Rådmannens budsjettdokument (side 101-114), samt opptrykk av vedleggene som er lagt ut på kommunens nettportal; forslag til årlige driftstilskudd og tilskuddsordninger m.m., prioritert søknadsliste om spillemidler, drifts- og investeringstiltak utenfor rammen (som det ikke er funnet rom for innenfor budsjettrammen), samt oversikt over forslag til betalingsatser 2018 for kultursektoren.

Forslaget innebærer et netto driftsbudsjett for sektoren i 2018 på 184,857 mill. kr som utgjør 3,9 % av kommunens nettobudsjett. Sektorens netto driftsbudsjett er redusert fra 2017 til 2018 med 10,43 mill. kr i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst på 3,74 mill. kr.

Forslag til vedtak

[Kulturstyret tar handlingsprogram 2018-2021 og årsbudsjett 2018 for Kultursektoren til orientering](#)

Stein Tore Sorthe
Kulturdirektør

Øyvind Stenvik Andersen
Økonomirådgiver

Vedlegg:
Rådmannens forslag til handlingsprogram for Kultursektoren 2018-2021, inklusiv vedlegg

Punkt 92/17: Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.

Bilag

Vedtak OPPVEK, 07112017, Sak 73/17, Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.

Vedtak HELSOS, 07112017, Sak 76/17, Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.

Dato 17. oktober 2017
Saksnr.: 201613908-7
Saksbehandler Annelise Hornang

Saksgang

Kulturstyret
Oppvekststyret
Helse- og sosialstyret
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

07.11.2017
07.11.2017
07.11.2017
15.11.2017
22.11.2017

Svar på verbalvedtak HP 17-20. Deltakelse i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter

Sammendrag

I budsjettbehandlingen 14. desember 2016 fattet bystyret følgende verbalvedtak:

«Mange barn opplever å ikke kunne delta i organisert kultur- og idrettsaktiviteter pga. familiens økonomi, dette til tross for mange gode tiltak i byens fritidsetater og andre kulturtilbud. Bystyret ber om en oversikt over hvilke tiltak som allerede tilbys og hva som benyttes av frikort, øremerkede plasser ved fritidsetatene, kulturskolen o.l. Bystyret ber samtidig om en utredning for bedre tilrettelegging for uorganisert aktivitet ved eksempelvis åpne dager i gymsaler, idrettshaller, kulturhus ol.»

Verbalvedtaket tar opp en sentral og kompleks utfordring innen kommunens tjenester. I samfunnsdelen til nylig vedtatt kommuneplan er utfordringen løftet særlig frem gjennom ett av de fire satsingsområdene; «Deltakelse og tilhørighet» tar opp i seg utfordringen om å nå alle innbyggere med kommunens tilbud.

For å redusere risiko for utenforskap må vi som samfunn finne gode kombinasjoner av universelle løsninger som dekker hele barne- og ungdomsbefolkningen – og spesifikke tiltak for å redusere kjente risikofaktorer. Det er ingen grunn til å tro at det kun er enkle løsninger som skal til. Samordning og samarbeid blir stadig viktigere slik at løsninger sees i sammenheng (lokalt/sentral, offentlig, privat eller frivillig). Det er ikke mangel på tiltak som er utfordringen, men det å nå ut til målgruppa med de mulighetene som finnes.

Verbalvedtaket ber om svar på to konkrete spørsmål, det er imidlertid behov for å sette utfordringen som disse konkrete spørsmålene omhandler, inn i en større sammenheng. Utfordringsbildet gjelder blant annet omfanget av barnefattigdom, konsekvensene av barnefattigdom i kompetansesamfunnet, barrierer for deltakelse fra målgruppa i kultur- og idrettsaktiviteter. Videre kommunens rolle som knutepunkt for å sikre deltakelse fra målgruppa i både frivillige og offentlige tilbud på fritidsarenaen. I tillegg vises det til ulike tiltak på nasjonalt nivå knyttet til denne utfordringen som fritidserklæringen, tilskuddsordninger, utarbeidelse av veileder og nasjonalt rapportarbeid.

Det legges også vekt på at målgruppa er sammensatt og at det vil være behov for ulik innsats knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter. Verbalvedtaket er deretter besvart i to adskilte deler. Svar på verbalvedtaket er utarbeidet av kulturdirektøren i samarbeid med prosjektleder for «Nye mønstre – trygg oppvekst» og møter med barnefaglig i NAV, veileder i Aktiv fritid og idrettsrådet.

Forslag til vedtak

[Bystyret tar redegjørelsen til orientering.](#)

Tor Sommerseth
rådmann

Stein Tore Sorthe
kulturdirektør

Vedlegg: ingen

Bakgrunn for saken

I budsjettbehandlingen 14. desember 2016 fattet bystyret følgende verbalvedtak:

«Mange barn opplever å ikke kunne delta i organisert kultur- og idrettsaktiviteter pga. familiens økonomi, dette til tross for mange gode tiltak i byens fritidsetater og andre kulturtilbud. Bystyret ber om en oversikt over hvilke tiltak som allerede tilbys og hva som benyttes av frikort, øremerkede plasser ved fritidsetatene, kulturskolen o.l. Bystyret ber samtidig om en utredning for bedre tilrettelegging for uorganisert aktivitet ved eksempelvis åpne dager i gymsaler, idrettshaller, kulturhus ol.»

Plan for oppfølging av de ulike verbalvedtakene ble godkjent av kulturstyret 25. januar 2017. Her presenteres følgende angående ovennevnte verbalforslag: *«Til å utarbeide oversikten over eksisterende kommunale tiltak blir det satt ned en tverrsektoriell arbeidsgruppe. Oversikten legges frem for bystyret i september eller oktober 2017. Utredningen av tilrettelegging for uorganisert aktivitet må også involvere flere parter (blant annet idrettsrådet og oppvekstsektoren), men arbeidet kan foregå parallelt slik at utredningen er klar for politisk behandling i løpet av høsten 2017.»*

Svar på verbalvedtaket er utarbeidet av kulturdirektøren i samarbeid med prosjektleder for «Nye mønstre – trygg oppvekst» og møter med barnefaglig i NAV, veileder i Aktiv fritid og idrettsrådet.

Verbalvedtaket tar opp en sentral og kompleks utfordring innen kommunens tjenester. I samfunnsdelen til nylig vedtatt kommuneplan er utfordringen løftet særlig frem gjennom ett av de fire satsingsområdene; «Deltakelse og tilhørighet» tar opp i seg utfordringen om å nå alle innbyggere med kommunens tilbud. Verbalforslaget ber om svar på to konkrete spørsmål, det er imidlertid behov for å sette utfordringen som disse konkrete spørsmålene omhandler, inn i en større sammenheng.

UTFORDRINGSBILDET – BARNEFATTIGDOM

Barnefattigdom i Norge

I Norge er fattigdom et relativt begrep. Vi måler fattigdom opp mot hva som er vanlig å ha i et samfunn og det eksisterer sosiale normer for hva som er akseptable og ikke akseptable levekår. En mye brukt definisjon på fattigdom er: "Folk er fattige hvis de ikke kan oppnå – helt eller delvis – de livsbetingelser som gjør dem i stand til å fylle vanlige roller, inngå i gjengse forbindelser og ellers oppføre seg slik det forventes av dem, i egenskap av å være medborgere i samfunnet" (Townsend, 1979). Å vokse opp i fattigdom kan i stor grad påvirke barns livskvalitet, deltakelse i fritidsaktiviteter og deres forhold til venner, samt barns reelle utdanningsmuligheter og i forhold til deres helse. (Fløtten og Grødem, 2014).

EU60 er en beregning av lav inntekt og angir inntektsgrenser som utgjør risiko for fattigdom. Lavinntekt er inntekt mindre enn 60 % av medianinntekt. Medianinntekt er den midterste inntekten i en inntektsfordeling, der halvparten av befolkningen har inntekt over og halvparten under medianen. Selv om inntektsforskjellene i Norge er lave i internasjonal sammenheng, vokste altså 10 % av alle barn opp i lavinntektsfamilier i 2015. Dette utgjorde 98 175 barn.

Omfang av barnefattigdom i Kristiansand

I Kristiansand kommune vokser 11,6 % av barn i aldersgruppen 0-17 år opp i familier med vedvarende lavinntekt (etter nasjonale grenser for lavinntekt). Det tilsvarer 2000 barn i Kristiansand kommune (www.barnefattigdom.no). Da Stortinget 8. juni 2017 vedtok sammenslåing av kommunene Kristiansand, Søgne og Songdalen bør vi også ta med utfordringer og tall knyttet til disse kommunene i denne vurderingen. I dagens Songdalen kommune vokser 12,3 % av barn i aldersgruppen 0-17 år opp i familier med vedvarende

lavinntekt, det utgjør 173 barn. For Søgne kommune er tilsvarende verdier 9,4 % og 231 barn. For Nye Kristiansand betyr dette at ei gruppe på drøye 2400 barn i aldersgruppen 0-17 år vokser opp i familier med inntekt som utgjør en risiko for fattigdom.

Barnefattigdom i kompetansesamfunnet

Barn og unge vokser i dag opp i et kompetansesamfunn. Utdanningssystemene fungerer som en arena for seleksjon, så vel som utvikling av kompetanse. Livskvalitet i nåtida er med på å forme livskvalitet i framtida. Barnefattigdom handler ikke bare om lav inntekt. I kompetansesamfunnet er det en «mulighetsfattigdom» som hviler på et samspill mellom barnets sosiale og personlige ressurser, og kravene til kompetansesamfunnet. Kompetansesamfunnet øker også betydningen av sosial kompetanse, både fordi slik kompetanse kreves i moderne yrkesliv så vel som i samliv, og fordi sosial kompetanse spiller positivt sammen med utvikling av skolefaglig kompetanse. (Oppvekstrapporten 2017).

Fritidsarenaen er helt sentral for barns utvikling av sosiale ferdigheter og bidrar til varig tilhørighet og fellesskap. Fritidsarenaen er en sentral arena for samvær med andre unge og gir andre erfaringer og læringsbetingelser enn det som skjer på skolen eller i mer uformelle situasjoner. Gjennom deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter får barn og unge tilgang til sosial kapital. Dette er som nevnt bra for dem både her og nå, og i forhold til deres fremtidige utvikling. Denne læringen og erfaringen er viktig for å forberede samfunnsdeltakelse på formelle arenaer senere i livet. Forskning viser at barn og ungdom fra inntektsfattige familier deltar i mindre grad i fritidsaktiviteter og er noe mindre sammen med venner på fritiden enn andre barn (Fløtten og Kavli, 2009; Ungdata 2010-12). Dersom fritidsaktiviteter har en kostnadsramme som ekskluderer barn i lavinntektsfamilier vil deres muligheter for å utvikle sosial kapital bli begrenset.

Kristiansand kommune har et bredt kultur- og fritidstilbud, og er for de aller fleste en god by å vokse opp i. Likevel har vi en uønsket situasjon ved at noen barn og unge står på siden av det sosiale fellesskapet med jevnaldrende som fritidsarenaen utgjør. Det handler om å gi barna i lavinntektsfamilier de samme mulighetene som andre barn har.

Barrierer for deltakelse i organiserte kultur- og idrettsaktiviteter

I Norge har vi lyktes godt med å skape gode levekår for de fleste. Det kan derfor synes overraskende at en del av oppvekstproblemer er så standhaftige. Den kanskje viktigste forklaringen på at en del oppvekstproblemer varer ved, er at problemene er sammensatte. Mange barn opplever ikke bare ett problem, de opplever flere samtidig.

Det synes å være barrierer for barn i lavinntektsfamilier for å delta i fritidsaktiviteter. Barrierene kan knyttes til flere faktorer. Økonomi er en åpenbar årsak, men det kan for noen også være andre terskler som hindrer deltakelse. NAV Kristiansand har gjort erfaringer med at billetter til Kristiansand Dyrepark eller badelandet Aquarama, samt arrangementer ved Tall Ship Race hvor utgiften er dekket, likevel ikke benyttes av målgruppa. Erfaringsmessig vet vi derfor at flere faktorer enn økonomi spiller inn ved benyttelse av slike tilbud. Å kjenne på usikkerhet når man går inn i nye situasjoner er universelt; alle kan kjenne igjen følelsen av å være på en ny arena og føle seg usikker. Men når man står i en ny situasjon og mangler erfaring, i utgangspunktet har lav selvtillit, strever med psykisk helse eller sliter med å tolke sosiale koder, da kan usikkerheten bli til frykt for ikke å mestre – og det blir en barriere som kan være vanskelig å overstige.

Organisasjonslivet kan også oppleve at barn og unge fra lavinntektsfamilier starter opp i en aktivitet, men at de etter en tid ikke har råd til å være der og bare forsvinner stille ut uten at problemet er kommet for dagen. Dette stemmer med de resultatene Vest-Agder-museet kom frem til ved sine undersøkelser i forbindelse med utstillingen «Ikke bare greit?», om fattigdom på Sørlandet. Her forteller informantene at er du berørt av fattigdom, prøver du å skjule det, ofte til og med for dine nærmeste. Å være fattig er skambelagt, nesten som et tegn på at du ikke har klart deg i vårt samfunn, der «alle» fremstår som vellykkete.

Kommunen som knutepunktfunksjon

Riksrevisjonen påpekte i sin revisjon av arbeidet mot barnefattigdom (2013-2014) at mange kommuner gjør for lite for at fattige barn og unge kan delta sosialt. Det ble i den sammenheng innhentet innspill fra både frivillige organisasjoner og KS. Det ble meldt inn at det er behov for et bindeledd mellom frivillig innsats – for eksempel i idrettslagene – og arbeidet som gjøres i kommunene. I dag er det mange kommuner som ikke har full oversikt over tilbud og virkemidler, både i offentlig og frivillig regi, som skal forebygge og avhjelpe barnefattigdom. Det er behov for et knutepunkt i kommunene som binder sammen arbeidet. (Barn som lever i fattigdom, regjeringens strategi 2015-2017).

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har fulgt opp dette, og i forbindelse med direktoratets tilskuddsordning mot barnefattigdom har kommunen forpliktet seg til å inneha en knutepunktfunksjon for samarbeid med frivillig sektor og familiene i målgruppa. Målet med knutepunktfunksjonen er å skape synergieffekter mellom offentlig og privat innsats, samt å samle kunnskap og kompetanse om hvordan man skal arbeide målrettet og forebyggende for å motvirke konsekvensene av å vokse opp i fattigdom.

Også i Kristiansand kommune er det en utfordring at kommunens ulike sektorer og tjenester kjenner for lite til hverandres tilbud og muligheter, samt har full oversikt over alle tilbud i frivillig regi. På den måten får ikke kommunen i stor god nok grad til den samhandlingen som vil kunne gi barn og unge i lavinntektsfamilier et enda bedre tilbud. Kommunen må fokusere på samhandling og bedre utnyttelse av eksisterende tiltak både i offentlig og frivillig sektor.

En knutepunktfunksjon i Kristiansand kommune bør være tverrsektoriell og tverrfaglig sammensatt og bestå av representanter fra ulike tjenestenivå. Dette for å sikre nærhet til målgruppa og forankring i administrasjonen.

Fritidserklæringen

Et annet eksempel på felles engasjement nasjonalt og lokalt er fritidserklæringen. Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, herunder artikkel 31:

«Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.»

Fritidserklæringen er et felles løft mellom Regjeringen, KS og frivillig samfunn. Her legges det opp til at alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Det å øke barn og unges muligheter for deltakelse på vanlige sosiale arenaer kan virke sosialt inkluderende. For barn og unge som ellers ville stått i fare for å være utenfor jevnalderfellesskapet, kan slike tiltak fungere som et vendepunkt på veien mot voksenlivet, idet mulighetene for sosial inkludering på lengre sikt vil være bedre.

Det er kommunen og de frivillige organisasjonene som har fått dette oppdraget, og det understrekes i den sammenheng betydningen av at deltakelsen skjer på ordinære fritidsarenaer og at det er en regelmessig aktivitet. Det er ikke ønskelig å etablere særskilte fritidsaktiviteter for målgruppa. Utfordringen i denne sammenheng ligger ikke i mangel på gode universelle/ordinære tilbud i offentlig eller frivillig regi, men det å finne frem til målgruppa. Det må samarbeides om å sikre at alle barn og unge har mulighet til å delta i organiserte fritidstilbud, uavhengig av familieøkonomi.

Alle skal med

ALLEMED, www.allemed.no, er en nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU). Arbeidet startet med en idé om å samle frivillighetsnorge for å jobbe sammen om et felles mål. **ALLEMED** er et gratis informasjon- og handlingsverktøy

utviklet med ønske om å øke frivillige og lederes kunnskap om utenforskap som følge av fattigdom blant barn og unge, og øke inkluderingen av disse barna. Verktøyet gir deg som leder en enkel måte å ta opp og arbeide med et tema som for mange kan være vanskelig å snakke om. Målet med **ALLEMED** er å sikre at alle barn som ønsker det får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter uavhengig av foresattes økonomi. Verktøyet består av ferdige powerpoint presentasjoner for medlemsmøter og foreldremøter, samtalekort for mindre grupper, filmer m.m.

Veileder og evaluering

Bufdir har etablert ei nasjonal ressursgruppe for utarbeidelse av en veileder for tverrsektorielt samarbeid om barnefattigdom. Kristiansand kommune deltar i dette arbeidet ved prosjektleder for «Nye mønstre – trygg oppvekst». Arbeidet er påbegynt, men satt på vent høsten 2017, da det er ønskelig å få med resultatene fra Bufdirs evaluering av den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom i dette arbeidet. Fafø står for evalueringen og den er forventet ferdig ved årsskiftet 2017/2018. Arbeidet med veilederen vil starte opp igjen i 2018.

Bufdir – i samarbeid med andre direktorat – vil mot slutten av 2017 gi ut en større rapport om barnefattigdom. Rapporten vil blant annet presentere oppdatert forskning på feltet, og gjøre vurderinger av innsatsen som er gjort gjennom regjeringens strategi *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*.

En sammensatt målgruppe

Blant barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier i Kristiansand vil det være behov for ulike innsats knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter.

- For noen barn og unge er økonomiske virkemidler nødvendig for å kunne delta.
- Noen trenger også følgepersoner til de første møtene med ny aktivitet.
- Barn og unge som vokser opp i hjem uten tilknytning til arbeidslivet og/eller organisasjonslivet er også en særlig utsatt gruppe. Den sosiale arven gir liten kompetanse til å ferdes på ordinære arenaer også på fritiden.
- Barn og unge som vokser opp i hjem med sammensatte problemer, (lav inntekt, utenfor arbeid og utdanning, dårlig psykisk helse og utenfor det sosiale fellesskapet med jevnaldrende) vil trenge innsats på mange områder samtidig. Fritidsdeltakelse må inngå som en del av det koordinerte helhetlige tilbudet til denne gruppa.

VERBALVEDTAK – del 1

«Bystyret ber om en oversikt over hvilke tiltak som allerede tilbys og hva som benyttes av frikort, øremerkede plasser ved fritidsetatene, kulturskolen o.l.»

Tiltaksoversikten settes opp som fire hovedpunkter:

1. Kommunen har i dag følgende tilbud og tiltak for å inkludere barn og unge fra lavinntektsfamilier i ordinær fritidsaktivitet:

- NAV Kristiansand har gjennom mange år forvaltet kommunale midler til fritidsdeltakelse (De som mottar sosialhjelp får en aktivitet pr. år pr. barn) og aktiviteter for barn og unge i familier som mottar hjelp fra NAV. Dette kan være kontingenter og deltakeravgift, nødvendig utstyr eller cup-deltakelse.
- NAV Kristiansand gir ordinære billetter til aktiviteter og opplevelser for brukere med barn, blant annet til kino, Dyreparken og Aqurama. Helse- og sosialstyret vedtok i oppfølging av Handlingsprogrammet, 7. februar i år, å benytte ytterligere kr 450 000 til individuelle, målrettede tilbud; tiltak, opplevelser og fritidsdeltakelse, for å utjevne sosiale forskjeller for barn som lever i lavinntektsfamilier.

- NAV Kristiansand har også økt stilling som koordinator for barneansvarlige fra 20 % til 70 % for å øke innsatsen på dette feltet. Koordinator skal utvikle systemer for NAVs kartlegging av barn og unges fritidsdeltakelse i møte med foresatte.
- Fritidsetaten vest og fritidsetaten øst driver utlån av utstyr til ulike aktiviteter. Her er det mulig å låne utstyr til sport, lek og tur helt gratis. Det er for eksempel mulig å låne skiutstyr, skøyter, diverse friluftsutstyr, redningsvester og mye annet. Begge utlånsentralene er tilsluttet BUA. Foreningen BUA er en nasjonal forening etablert i 2014. Foreningen skal bidra til inkludering og økt deltagelse i helsefremmende aktiviteter for barn og unge uavhengig av sosioøkonomisk status. Dette gjøres ved å styrke og synliggjøre utlånsordninger, utstyrssentraler og utstyrsbanker som låner ut sports- og fritidsutstyr til alle barn og unge.
- Fritidsetaten vest og fritidsetaten øst arrangerer ferietilbud og helgeturer for 1300-1400 barn og unge i løpet av året. I disse tilbudene ligger deltagelsen opp mot 40 % fra barn og unge i lavinntektsfamilier, eller fra familier hvor slike aktiviteter ikke har så høy prioritet. Deltakerne henvises blant annet fra sosiallærer, helsesøster, barnevern og i tillegg treffes noen på fritidsklubben. Det betyr at ca. 500 barn og unge i målgruppa får delta i gode, alminnelige og spennende ferietilbud og turer. Deltakelsen skjer på en ordinær arena i et ordinært tilbud og de får dele opplevelsen med sine venner.
- Fritidsklubbene i 12 lokalområder tilbyr gratis kveldsmat to ganger per uke.
- Bydelshus og fritidsklubber er åpne møteplasser i nærmiljøet. Arenaen fungerer som et gratis møtested hvor det også er mulig å leie lokaler gratis til de unges egen virksomhet innen musikk, dans med mer.
- Kristiansand folkebibliotek er en lovpålagt gratistjeneste. Det er gratis å låne bøker og andre medier, det er gratis å bruke biblioteket som møtested, og aktiviteter i regi av biblioteket for barn og ungdom er gratis. Alle barn i Kristiansand kommune får lånekort i 1. klasse, så sant foreldrene skriver under på at de skal få det, dette ordnes via skolene. Barn må imidlertid betale purregebyr for tapt materiale i Kristiansand. Oslo kommune har av hensyn til barnefattighedsproblematikk droppet purregebyr på barne- og ungdomsbøker. Purretakstene for barn og ungdom er halvparten av takstene for de voksne, og biblioteket unngår å kreve inn purregebyr i forbindelse med klassebesøk. Et bibliotekbesøk som ikke er knyttet opp mot et aktivitetstilbud på biblioteket, kan ikke erstatte behovet for en fritidsaktivitet, men biblioteket representerer et verdifullt ikke-kommersielt fristed for denne målgruppen, og kompenserer i noe grad for manglende deltagelse på andre arenaer. Biblioteket erfarer at spesielt mange unge innvandregutter har brukt hovedbiblioteket som et uformelt møtested der de har brukt mye tid på dataspill. Biblioteket har en barne- og ungdomsarbeider, hans tilstedeværelse for disse guttene har hatt stor betydning. Biblioteket har en spesielt stor betydning for barn og ungdom som både har innvandrerbakgrunn og tilhører lavinntektsfamilier. Biblioteket blir i mange tilfeller viktig for deres språkopplæring.
- Samsen kulturhus er også et åpent møtested med gratis utleie av ulike lokaler til barn og unges egenaktivitet innen ulike kulturelle uttrykk. Dette gjelder lag, foreninger og selvstyrte grupper av ikke-kommersiell karakter, som har fokus på barne- og ungdomsaktiviteter. Noen av disse praktiserer medlemskap og kontingent, andre ikke. Samsen kulturhus har de siste årene satset mye på aktiviteter rundt UKM, med flere kurshelger i løpet av året. Disse kursene har vært gratis for de unge. Generelt sett er prisnivået lavt på husets egne tilbud og i kafeen. Med inntjeningskrav i driften er fokuset at inntekter fra utleie til voksne, bedrifter og offentlige institusjoner skal

subsidiere tilbud for de unge. Huset har etablert Samsenkortet for ungdom, som gir rabatterte priser på en del konserter, kurs og arrangementer.

- Kristiansand kulturskole tilbyr friplasser på sine undervisningstilbud, i 2016 ble det innvilget 25 slike friplasser. I tillegg har kulturskolen tilbud innen korvirksomhet som enten er gratis eller har svært lav elevavgift. For inneværende skoleår prøver kulturskolen også ut et prosjekt på Tordenskjoldsgate skole hvor alle elever på 2. og 3. trinn får gratis kulturskoletilbud innen sang, stryk- og blåseinstrumenter, dette utgjør 43 elever. Kulturskolen samarbeider også med Blå Kors om Posebyen kulturskole, hvor det gis tilbud til barn og unge som vanligvis ikke bruker kulturskolens tilbud.
- *Storbyprosjekt – idrett* består av en årlig overføring fra Kulturdepartementet gjennom tilskuddsordningen «Inkludering i idrettslag», som fordeles via Norges Idrettsforbund. I tillegg yter Kristiansand kommune et årlig tilskudd. Det overordnede målet med det statlige tilskuddet er å inkludere nye grupper inn i lagenes ordinære aktivitetstilbud, gjennom å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som kan være til hinder for å delta i organisert idrettsaktivitet. (Tildelingsbrev 2015). Tilskuddsordningen anses som et av tiltakene i Regjeringens fremlagte strategi mot barnefattigdom. Ordningen administreres av Idrettsrådet i Kristiansand.

Det er stor variasjon i hvordan problemet med lav betalingsevne opptrer i de ulike klubbene. Inkluderingen i klubbene skjer imidlertid ved at barn og unge i målgruppa blir tatt imot som ordinære medlemmer i ordinære treningstilbud. Hvis det er behov for ekstra tilrettelegging enten økonomisk eller på annen måte, legges det til rette i det enkelte tilfelle. Trenden de siste årene er at det brukes noe mindre av dette tilskuddet på aktivitetstiltak, og mer på å dekke kontingenter og treningsavgifter til barn og unge med lav betalingsevne. Kristiansand kommune gjennomgikk i 2016 Idrettens storbyprosjekt som kommunen har vært en del av siden 2001([Idrettens storbyprosjekt i Kristiansand 2016](#)).

- Frivillige kultur- og fritidsorganisasjoner er sentrale arenaer for barn og unges deltakelse. Mange organisasjoner håndterer utfordringer knyttet til lav betalingsevne på en god måte.

2. Kommunen har i dag følgende tilbud til barn og unge som har behov for ekstra tilrettelegging på ulike områder for deltakelse i fritidsaktivitet:

- **Aktiv fritid** er en kommunal tjeneste i Helse- og sosialsektoren som arbeider i forhold til innbyggere i alle aldersgrupper med ulike bistandsbehov. Det gjøres vedtak om tjeneste i Aktiv fritid og i dag får 500 kristiansandere hjelp til en mer meningsfylt fritid via denne tjenesten. Det tilbys tre ulike former for bidrag til deltakelse i fritidsaktivitet, det gjelder individuell støttekontakt, individuelle tilbud i samarbeid med frivillige organisasjoner (Fritid med bistand) og deltakelse i grupper (Fritidsenhetene i Kultursektoren er utfører av gruppetilbud på vegne av Aktiv fritid). En ansatt i Aktiv fritid er kontaktperson for ca. 100 brukere. Aktiv fritid lager et tilbud med utgangspunkt i den enkeltes muligheter, ønsker og behov og har et spesielt fokus på forebyggende arbeid blant barn og unge.
- **Fritidsetaten vest og fritidsetaten øst** setter sammen tilrettelagte gruppetilbud for ungdom med behov for det, og har et bredt utvalg av gruppetilbud hver uke. Det samarbeides med foresatte, skoler, helsesøstre, sosiallærere og Aktiv Fritid. Gruppene kan ha ulike ukentlige aktiviteter innen musikk, kultur, idrett, samt friluftsliv og gruppene bruker de universelle arenaene på ulike områder. Disse gruppene kan for noen være springbrettet over i en frivillig organisasjon som driver med en aktivitet de har blitt kjent med, blitt glad i og trygg på gjennom deltakelse i et gruppetilbud.

Totalt driftes pr. i dag 46 gruppetilbud med subsidierte deltakeravgift, noe som gir tilbud til ca. 400 barn og unge. Nær halvparten av disse gruppene har deltakere fra Aktiv fritid med støttekontaktvedtak.

- **Røde Kors og Blå Kors** er to sentrale frivillige organisasjoner som arrangerer ferietilbud for denne målgruppa i hele landet.

Røde Kors driver konseptet Ferie for alle. Gjennom dette tilbudet får familier med svak økonomi tilbud om en aktiv ferieopplevelse for hele familien. Ferie for alle-oppholdene arrangeres i skoleferiene i stor grad ved Røde Kors sentrene, i Kristiansand drifter Røde Kors Haraldvigen til blant annet dette formålet. I tillegg til familieturer arrangerer Røde Kors også noen ferieturer for barn og ungdom opp til 18 år. <https://www.rodekors.no/tilbudene/ferie-for-alle/>

Blå Kors drifter konseptet Blå Kors Ferier. Sørlandet Folkehøgskole på Birkeland er base for sommerferietilbudet som Blå Kors arrangerer for målgruppa i hele landet. Her legges det til rette for at barn og ungdom skal få opplevelser sammen med sine foreldre eller foresatte, slik at familien opplever å skape ferien sammen. Flere av aktivitetene er valgfrie og noen aktiviteter er obligatoriske å bli med på. Ferien rommer både aktiviteter og avslapning for liten og stor. www.blakorsferier.no

- **Samarbeid med frivillige organisasjoner**

Mange frivillige organisasjoner bidrar til inkludering av levekårsutsatte barn og unge i fritidstilbud og aktiviteter, og tilbyr særlige tilbud til målgruppa. Kommunen har ulike former for samarbeid med flere frivillige organisasjoner som har tilbud om fritidsaktiviteter. Prosjektet *Nye mønstre – trygg oppvekst* prøver blant annet ut ulike prosjektsamarbeid med frivillige organisasjoner.

På vegne av Bufdir utlyser kommunen statlige tilskuddsordninger knyttet til tiltak og prosjekter for målgruppa (se under). Kommunen tilbyr også frivillige organisasjoner veiledning ved søknadsskriving. Kristiansand kommunes samlelegat kan også være en aktuell tilskuddsordning for disse organisasjonene.

- **Sentrale statlige tilskuddsordninger**

Bufdir forvalter to tilskuddsordninger hvor både offentlige instanser og frivillige organisasjoner kan søke om tilskudd for å styrke tilbudet til målgruppa. Kommunen er en sentral samarbeidspartner for Bufdir i forvaltningen av disse tilskuddsordningene:

Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom. Formålet med denne tilskuddsordningen er et virkemiddel for å bedre mulighetene for at flere barn og ungdom skal få delta på viktige sosiale arenaer, som ferie- og fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes inntekt og sosiale situasjon.

Tilskuddsordningen Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn. Formålet med denne tilskuddsordningen er å bidra til etablering eller videreutvikling av åpne møteplasser, definert som en sosial arena for fritidsaktiviteter hvor barn og ungdom fra alle sosiale lag kan møtes og delta på like vilkår.

De siste tre årene (2015-2017) har drøye 9 millioner kroner kommet som tilskudd til ulike prosjekter i Kristiansand fra disse to tilskuddsordningene. Tilskuddene er fordelt med 67 % til kommunale tiltak og 33 % til tiltak i regi av frivillige organisasjoner.

3. Kommunen har i dag følgende tiltak for å sikre deltakelse fra målgruppa:

For å redusere risiko for utenforskap må vi som samfunn finne gode kombinasjoner av universelle løsninger som dekker hele barne- og ungdomsbefolkningen – og spesifikke tiltak for å redusere kjente risikofaktorer. Det er ingen grunn til å tro at det kun er enkle løsninger som skal til. Samordning og samarbeid blir stadig viktigere slik at løsninger sees i sammenheng (lokalt/sentral, offentlig, privat eller frivillig). Det er ikke mangel på tiltak som er utfordringen, men det å nå ut til målgruppa med de mulighetene som finnes.

Det sentrale er å sikre hverdagslivet. Det er positivt med stunt og enkeltopplevelser, men hverdagslivet er det viktigste. Få tilhørighet, identitet og nettverk. Alle må i aktivitet, alle trenger å være savnet og å bli sett. Nettverk og venner gir livet mening og verdi, det er avgjørende for livskvaliteten og den psykiske helsen. Fritidsarenaen er sentral vedrørende tilhørighet og sosial kompetanse, det ligger en normalitet i slik deltakelse og de aller fleste barn og unge har en eller annen gang vært deltakere på en fritidsarena.

De viktigste tiltakene som er på gang for å sikre deltakelse fra målgruppa er:

- **Etablere kommunens knutepunktfunksjon** for samarbeid med frivillig sektor og familiene i målgruppa. Det sentrale her er å sikre en funksjon som er både tverrsektoriell og tverrfaglig sammensatt, samt har representasjon fra ulike tjenestenivå. For å sikre nærhet til målgruppa og forankring i administrasjonen bør denne funksjonen bestå følgende tjenesteområder/kompetanse: Helse- og sosialsektoren v/ oppfølgingstjenesten og NAV, kultursektoren v/fritidstjenesten og rådgiver (kjennskap frivillige organisasjoner), oppvekstsektoren v/ barne- og familietjenesten og rådgiver skole.
- **Implementere begrepet fritid i hjelpetjenestene.** Spørsmålet om hva barnet ditt gjør på fritiden må bli like vanlig og viktig som at det spørres om strømgregninga kan betales. Utnytte kartleggingssamtalen til å få oversikt over barnas og familiens fritidsengasjement.
- **Prosjekt «Nye mønstre – trygg oppvekst»** prøver ut en modell med familiekoordinatorer til barnefamilier som opplever vedvarende lavinntekt. Dette er et tverrsektorielt utviklingsprosjekt hvor målsettingen er å bryte mønstre hvor lavinntekt, og de sosiale og helsemessige konsekvensene som følger, overføres fra en generasjon til neste generasjon. Å bryte den negative sosiale arven vil innebære å styrke barn og unges muligheter til å realisere sitt potensiale på oppvekstarenaer som fritid og skole. Familiekoordinatorene har stort fokus på barn og unges deltakelse i ordinære fritidsaktiviteter og hvilke barrierer som hindrer deltakelse. Familiekoordinatorene tar alltid utgangspunkt i barn og unges egne ønsker for sin fritid og støtter i oppstart og oppfølging.

4. Andre muligheter/tiltak

Utover eksisterende tilbud, er det selvsagt aktuelt å vurdere forslag til nye tilbud. Her følger tre eksempler som vurderes å ha betydning for målgruppa. I tillegg kommenteres et forslag som dukker opp med jevne mellomrom, men som det ikke anbefales å vurdere flere ganger.

- *Aktiv fritid følger opp vedtak knyttet til fritidsdeltakelse for personer med særlig behov.* I den sammenheng lages det et tilbud med utgangspunkt i den enkeltes muligheter, ønsker og behov. For noen gjelder dette tilbud i samarbeid med frivillige organisasjoner (Fritid med bistand). Det kan aktuelt å styrke dette tilbudet gjennom tilgjengelige midler knyttet til betaling av kontingenter, utgifter til stevner og reiser, samt utstyr.

- Det kan være aktuelt å etablere et prosjekt etter modell av Idrettens storbyprosjekt for øvrige deler av kulturtilbudet til barn og unge. En satsing som har et overordnet mål om å inkludere nye grupper i organisasjonenes ordinære virksomhet er det behov for også innen korps, kor og andre fritidsorganisasjoner. De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene innen kulturfeltet er en viktig del av den kulturelle grunnmuren i vårt samfunn og tiltak som motvirker økonomiske og kulturelle barrierer for deltakelse er av stor betydning.
- Det kan være aktuelt å utrede en utvidelse av det eksisterende svømmetilbudet for barn i barneskolen. Det ville være interessant å starte skolesvømming i 1. klasse. Skolen er den arenaen hvor tilbudet når alle barn, på den måten sikres alle den samme mulighet for en særdeles nødvendig kompetanse. Å kunne svømme er en sosial kompetanse som ikke bare er nyttig, i noen sammenheng er den også livreddende. Samtidig legger denne kompetansen grunnlaget for deltakelse i mye lek og moro i ungdomsårene.
- Opplevelseskort er et tiltak som tidligere er vurdert, men som vil kreve mye ressurser i administrasjon. Telemarksforskning har evaluert Opplevelseskortet, og konklusjonen er ikke ensidig positiv. Mange brukere opplever stigma i forbindelse med bruk av kortet, og særlig der hvor kortet ikke er godt kjent på aktivitetsstedet slik at det må gjøres rede for kortet for eksempel ved kinobesøk. Noen brukere opplever det som «fattig-kortet». NAV Kristiansand gir ordinære billetter til aktiviteter og opplevelser for brukere med barn, i tillegg til dekning av fritidsaktivitet for lavinntektsfamilier. Prioriteringene av slike tiltak ble økt i Helse- og sosialstyrets oppfølging av handlingsprogrammet 07.02.17, sak 3/17.

VERBALVEDTAK – del 2

«Bystyret ber samtidig om en utredning for bedre tilrettelegging for uorganisert aktivitet ved eksempelvis åpne dager i gymsaler, idrettshaller, kulturhus ol.»

Både lokale kulturbygg, som bydelshus og ulike fritidssentre/grendehus, Samsen kulturhus og biblioteket defineres som åpne møteplasser. Bufdir definerer «Åpen møteplass» slik:

«Barn og unge fra alle sosiale lag kan møtes og delta på like vilkår. Møteplassen skal særlig legge til rette for inkludering og deltakelse for barn og ungdom som faller utenfor og ikke benytter seg av andre fritidsaktiviteter. Møteplassen skal være et lavterskeltilbud, hvor det ikke stilles krav om kunnskap, politisk ståsted eller religiøs bakgrunn for å delta. Tilbudet skal så langt det er mulig ha lave eller ingen kostnader for deltakerne.»

Utendørs idrettsanlegg som fotballbaner m.m. er tilgjengelig for bruk så sant de ikke er disponert til organisert trening. Kommunen tilrettelegger blant annet med lys på banene i den mørke årstiden for uorganisert aktivitet.

Når det gjelder gymsaler og idrettshaller stiller det seg annerledes. Anleggene er i bruk daglig mandag til fredag kl. 08.00 – 22.00 (fredag kl. 20.00) til skolenes og idrettens aktiviteter. Idrettshaller har også stor aktivitet i helger knyttet til stevner, kamper m.m. Noen haller har noe ledig kapasitet i enkelte helger som kan benyttes til åpen virksomhet.

Tidligere forsøk

Konsept Åpen hall-tilbud er prøvd ut tidligere i Kristiansand. Det har imidlertid vært vanskelig å få til dette tilbudet på samme måte som det finnes i enkelte andre storbyer. Det er gjennomført åpen hall-tilbud over kortere tidsrom i enkelte lokalområder, men det har ikke etablert seg et fast tilbud. Idrettsetaten har ikke ressurser til å drifte slike tilbud, og det har også vært vanskelig å få klubber til å bli med på å drifte slike tilbud over tid.

Åpen hall er tidligere forsøkt i Vigørhallen, Torridalshallen, Havlimyrhallen, Iddahallen og Sukkevannshallen. Organiseringen av tilbudet har variert. Det har vært drevet tilbud på initiativ fra særlige etniske grupper, fra foreldre i et lokalområde, fra idrettsklubber, samt gjennom samarbeid mellom idrettsklubb og kommune. Felles for alle tiltakene er kort levetid, med unntak av tilbudet i Vigørhallen, hvor det dreier seg om fotballaktivitet i helgene for unge voksne kosovoalbaniere og somaliere. Utover dette har målgruppene vært barn og unge i ulike lokalsamfunn, hvor initiativtakerne har et genuint ønske om å aktivisere flest mulig barn og unge i fysisk aktivitet og i noen sammenheng som mål å rekruttere til det lokale idrettslaget. Felles for forsøkene er at dette er svært populært i starten og at de som deltar i stor grad er de som er aktive fra før. Tilbudene viser til redusert deltakelse over tid og total varighet 1-2 år. Det frivillige initiativet dabber av, det er vanskelig å få med nye brukere og nye frivillige og for de som er initiativtakere, og allerede aktive i en klubb, gjelder generelt følgende; frivilligheten brukes opp i klubbene. Kommunens bidrag i disse forsøkene har vært gratis halleie.

Oslo og Bergen har lange tradisjoner for å drive åpen hall-tilbud, men med litt ulik profil. I Oslo er det flere åpen hall-tilbud i bydelene som får tilskudd via storbymidlene. Oslo skiller seg klart ut ved at det er mye penger i denne ordningen og at det er mer ressurser i idrettskretsen til å ha egne rådgivere som jobber med inkludering. De fleste av disse tilbudene har ungdom som målgruppe og tidspunktet er gjerne lagt på kveldstid i helgene. I Bergen er det kommunen som drifter åpen hall-tilbudet gjennom egne budsjetter. Åpen hall arrangeres i 17 ulike haller i Bergen hver søndag kl. 10 – 13 i perioden september-april, og målgruppen er barnefamilier. I seks av hallene er det kontrakt med lokale idrettslag om å drifte tilbudet, i de øvrige er det egne kommunale aktivitetsledere. Det enkelte idrettslaget får tilskudd på kr 2500 pr uke og må stille med to aktivitetsledere. Tilbudet driftes noe billigere i de hallene kommunen stiller med egne ansatte. Totalt brukes det over 1 million kroner i året på drift av åpen-halltilbudet i Bergen.

Muligheter og kostnader i Kristiansand

I Kristiansand vil det være mulig å prøve ut tilbud i enkelte haller og gymsaler. Tidspunktet vil i stor grad dreie seg om helger, tilpasset øvrig aktivitet i det enkelte anlegget. Ufra tidligere erfaringer med utprøving av slike tilbud i frivillig regi, ansees det som mest hensiktsmessig å vurdere kommunal drift. Likevel er det viktig at gymsalene på skolene fortsatt er åpne for foreldredrevne initiativ hvor barn kan møte andre i nærmiljøet for lavterskel lek og utprøving av forskjellige idretter.

To ansatte med kompetanse innen idrettsaktiviteter og veiledning bør bemanne et slikt tilbud. Et tilbud på 3 timer pluss for- og etterarbeid vil ha en lønnskostnad på ca. kr 4500 pr gang og forutsetter da gratis bruk av anlegget. Drift fra september til mai, ca. 30 uker vil da gi en kostnad på kr 135 000 pr hall.

Målsetting med tilbudet

I forbindelse med eventuelt ny utprøving av Åpen hall-tilbud i Kristiansand bør det drøftes hva som ønskes oppnådd med et slikt tilbud. Som det går frem av tilbudene i Oslo og Bergen har de totalt ulike målgrupper. I Oslo er målgruppa ungdom på kveldene i helgene og det er tilknyttet bemanning og kompetanse med fokus på inkludering. I Bergen er som sagt tilbudet på søndag formiddag og målgruppa er barnefamilier.

Dersom barn og unge i lavinntektsfamilier er målgruppa i et eventuelt tilbud i Kristiansand, er det kanskje mulig å rekruttere noen. Men denne gruppa barn og unge er like forskjellige som alle andre barn og unge, har like mange forskjellige drømmer som andre barn og unge, og bør dermed gis de samme mulighetene i det ordinære fritidslivet. Barrierer for deltakelse på fritidsarenaen er for denne målgruppa i mange tilfeller også mangel på selvtillit og slike åpne tilbud kan for noen oppleves som skummelt. Det er iallfall avhengig av solide voksne ledere som ønsker velkommen og skaper trygghet slik det er på åpne tilbud på andre arenaer som fritidssentre, kulturhus, bibliotek osv. Dette ligger til grunn for beregning av lønnskostnadene i ovennevnte utregning. Det bør også tas med i en vurdering hvor stor mulighet for tilhørighet

og kontinuitet tilbudet gir, da det er sentrale verdier som det er ønskelig å oppnå for målgruppa. På denne bakgrunn stilles det spørsmål om dette er den rette satsingen for å nå målgruppa barn og unge berørt av fattigdomsproblematikk.

Nye og uorganiserte idretter

Tilrettelegging for lite kostnadskrevenne idretter/fysisk aktivitet av en mer uorganisert og åpen karakter som parkour, street workout o.l. kan være en annen vei å gå. Da blir det deltakelse på en ordinær arena tilpasset disse aktivitetene, og aktiviteter som krever lite eller ingenting utstyr. Både parkour og egenvektstrening har hatt en økende tilstrømming de senere årene og når bredt ut i alle samfunnslag.

Av andre uorganiserte idretter som når bredt blant barn og unge er skating, inline og sparkesykkel. Felles for de nye og uorganiserte idrettene er at de ikke har kommunale innendørsarenaer og er drevet i privat regi. Noen av dem står på trappene til å bli tatt opp i Norges idrettsforbund og det vil på sikt være forventet at det finnes egnede innendørsanlegg i Kristiansand. Inngangsbillettene til de private arenaene kan bidra til utenforskap.

Nye og «unorske» idretter

Siden 50 % av familiene med lavinntekt er innvandrerfamilier, kan det også være en vei å fokusere på idretter som ikke har så lang tradisjon i Norge, men som ulike innvandrergrupper har erfaring med fra sitt hjemland.

Idrettsrådet vil gjennom storbyprosjektet igangsette et forsøk med en satsing på cricket og basketball. Dette er to idretter som er store og populære i land hvor mange av våre nye landsmenn har sin opprinnelse. En del av prosjektet vil være å stimulere foreldreengasjement blant innvandrere og på den måten bidra til at de blir kjent med den norske idrettsmodellen basert på frivillighet. Skal for eksempel cricket bli en bærekraftig idrett i Kristiansand er vi avhengig av den kompetansen innvandrerbefolkningen besitter. Dersom denne satsingen viser seg å være vellykket, vil dette være en vei å gå videre.

Punkt 93/17: Tildeling av kunstnerstipend 2017

Bilag

Forenklet søkerliste Kunstnerstipend 2017.docx

Vedtatte retningslinjer og tidligere tildelte stipend.docx

Dato 25. oktober 2017
Saksnr.: 201710421-52
Saksbehandler Rune Rokseth

Saksgang
Kulturstyret

Møtedato
07.11.2017

Unntatt offentlighet ihht. offl. § 26, 2. ledd

Tildeling av kunstnerstipend 2017

Sammendrag

På kulturbudsjettet er det bevilget kr 200 000 til kunstnerstipend. Innen søknadsfristen kom det inn i alt 51 søknader i år. Alle søknadene er tilgjengelig for kulturstyrets medlemmer ved henvendelse til saksbehandler. Kulturstyrets innstillingsjury, bestående av kulturstyrets leder, kulturstyrets nestleder og kulturdirektøren, har vurdert søknadene i henhold til vedtatte retningslinjer og fremmer forslag om å tildele fire kunstnerstipend for 2017.

Forslag til vedtak

1. Kulturstyret tildeler ett stipend à kr 30 000 i kategorien «utdanningsstipend til unge kunstnere» til danser Lisa Marie Hennig-Olsen
2. Kulturstyret tildeler ett stipend à kr 50 000 i kategorien «etableringsstipend til nyutdannede kunstnere» til billedkunstner Stine Bråthen.
3. Kulturstyret tildeler to stipend à kr 60 000 i kategorien «arbeids-, videreutdannings- eller reisestipend» til dirigent og komponist Rolf Arvin Gupta og forfatter Sigurd Tenningen.
4. Utdeling av stipendene foretas torsdag 11. januar 2018 i foajéen på Kilden der prisvinnerne samles med gjester/publikum for å presentere seg sjøl og sin kunstneriske virksomhet.

Stein Tore Sorthe
kulturdirektør

Rune Rokseth
Rådgiver

Vedlegg:
- Forenklet søkerliste 2017
- Vedtatte retningslinjer og tidligere tildelte stipend

Bakgrunn for saken

På årets budsjett er det bevilget kr 200 000 til kunstnerstipend. Kulturstyret bestemmer antall stipend som skal deles ut og størrelsen på disse. En jury, bestående av kulturstyrets leder, nestleder og kulturdirektøren, fremmer innstilling til hovedutvalget. Retningslinjene for Kristiansand kommunes kunstnerstipend ble vedtatt av kulturstyret 29. januar 2014. Stipend kan deles ut i tre ulike kategorier:

- A. Utdanningsstipend til unge kunstnere (retningslinjene § 6)
- B. Etableringsstipend til nyutdannede kunstnere (retningslinjene § 7)
- C. Arbeids-, videreutdannings- eller reisestipend til etablerte kunstnere (retningslinjene § 8)

Innen søknadsfristen 1. oktober kom det inn i alt 51 søknader. Det var 7 søknader færre enn i fjor selv om utlysning av stipendene også i år ble foretatt i stor utstrekning via sosiale medier og med avisannonser. I tillegg ble det også lagt ut en videosnutt på facebook med kulturstyreleder der han oppfordret kunstnere til å søke.

5 søknader var i år i kategori A mot 10 i fjor, 18 søknader i kategori B mot 21 i fjor og 28 søknader i kategori C mot 27 i fjor.

Juryen foreslår i år å dele ut til sammen fire stipend slik:

- Ett stipend à kr 30 000 i kategori A, utdanningsstipend til unge kunstnere.
- Ett stipend à kr 50 000 i kategori B, etableringsstipend til nyutdannede kunstnere.
- To stipend à kr 60 000 i kategori C, arbeids-, videreutdannings- eller reisestipend til etablerte kunstnere.

Juryen har også i år lagt vekt på at de foreslåtte kandidatene gir en bredde i fordelingen slik at flere sjangre er representert, samt at det tildeles stipend til både kvinner og menn. Juryen ønsker også å prioritere slik at alle de ulike kunstformene blir tilfredsstillende representert over tid. Foreløpig er det ingen som har mottatt kommunens kunstnerstipend flere ganger, og dette har også vært førende for årets innstilling fra juryen.

I kategori A "Utdanningsstipend til unge kunstnere" foreslår juryen å tildele ett stipend på kr 30 000 til danser Lisa Marie Hennig-Olsen.

Lisa Marie Hennig-Olsen (27 år) er født og oppvokst i Kristiansand, og har en Bachelor i moderne dans fra Kunsthøgskolen i Amsterdam (Amsterdam University of the Arts) samt enkeltfag i estetikk ved University of Amsterdam. Hun søker nå kunstnerstipend for å ta Master Fine Arts, Contemporary Art Practice: Performance ved Royal College of Art i London.

Hun har produsert soloforestilling vist på Loona Nights på Dansehallerne og 4bid Gallery OT301, og koreografert dansevideo for tre studenter ved Copenhagen Contemporary Dance School. Hun er i nå gang med å skape et kunstkollektiv, Kollektiv Fæm, for fem kunstnere fra forskjellige kunstdisipliner, der hun bruker sin kunnskap om bevegelse og performance for å skape samarbeidsprosjekter for cross-over kunst. Sammen med Kollektiv Fæm er planen å kreere interaktive installasjoner. Samtidig er hun i gang med å opprette kunstkommunikasjon mellom gallerier og kunstinstitusjoner i Kristiansand, Cape Town, Santiago de Chile, New York og Canberra for å få en internasjonal flyt og utveksling av performance. Dette gjøres i kombinasjon med danseoppdrag og danseundervisning.

Juryen er imponert over at Lisa Marie Hennig-Olsen har blitt tatt opp som masterstudent ved Royal College of Art i London, en utdanningsinstitusjon som rangeres blant de fremste i verden. I tillegg har hun allerede en rekke internasjonale engasjementer og planer som vitner om ambisjoner og seriøsitet. Hjembyen setter stor pris på at unge talenter som Lisa Marie setter seg høye kunstneriske mål, og reiser ut i verden for å få den ypperste utdanningen som er mulig. Juryen ønsker at stipendet skal være et bidrag både til å fullføre utdannelsen og i hennes videre utvikling som dansekunstner.

I kategori B "Etableringsstipend til nyutdannede kunstnere" foreslår juryen å tildele ett stipend på kr 50 000 til billedkunstner Stine Bråthen.

Stine Bråthen (34 år) er født og oppvokst i Kristiansand og har de siste årene hatt flere utstillinger og prosjekter i byen.

Hun har følgende utdanning;

2003-2004: Kunst og håndverk, Høgskolen i Agder, Kristiansand

2005-2006: Grunnskole, Århus kunstakademi, Danmark

2006-2007: Fagskole avd. skulptur, Århus kunstakademi, Danmark

2010-2013: Bachelor, Fakultet for metall og smykkekunst, Kunsthøgskolen i Oslo

2013-2015: Mastergrad, Kunst og Håndverk, Kunsthøgskolen i Oslo

Hun har deltatt i en rekke gruppeutstillinger og har hatt følgende Separatutstillinger:

2015: Pale Blue as it Withers – Galleri NAPRZECIW, Poznan, Polen

2014: It asserted itself like a person, part 2 – Galleri Seilduken, Oslo

2012: Room drawings – Galleri Seilduken, Oslo

Etter fullført mastergrad i Kunst og håndverk ønsker hun nå å etablere seg som kunstner i Kristiansand, og hun søker stipend for å ha mulighet til å fristille tid til kunstnerisk fordypning og til å kunne videreutvikle fremtidige prosjekter. For tiden er hun en av flere initiativtakere til konseptet Laboratoriet. Et tverrfaglig samarbeidsprosjekt med oppstart høsten 2017. Samarbeidet tar utgangspunkt i et møte mellom aktører innen samtidsdans, film, musikk og kunst. Gjennom et lengre arbeidsopphold høsten 2018 i Kristiansand skal det formes et laboratorium der de ulike aktørene vil arbeide sammen for å undersøke berøringspunktene de forskjellige disiplinene har til hverandre.

Stine Bråthen har de siste årene markert seg blant de mange unge voksne billedkunstnerne med tilhørighet til og arbeidssted i Kristiansand. Gjennom initiativ til tverrfaglige samarbeidsprosjekt vil hun kunne være en ressurs for det kunstneriske miljøet i byen, også innen dans, film og musikk, samtidig som nasjonale og internasjonale kunstnere inviteres til å arbeide i Kristiansand. Stine kan med sitt «Laboratoriet» gi impulser til byens kunstliv som juryen ønsker å støtte opp om, og Kristiansand får muligheten til vise seg som en by hvor arbeidsvilkårene for kunstnere blir prioritert.

I kategori C "Arbeids-, videreutdannings- eller reisestipend til etablerte kunstnere" foreslår juryen å tildele to stipend hver på kr 60 000 til forfatter Sigurd Tenningen og dirigent og komponist Rolf Arvin Gupta.

Sigurd Tenningen (35 år) er født og bosatt i Kristiansand og har sin master i litteraturvitenskap fra UiA, samt årskurs i kreativ skriving fra Skrivekunstakademiet i Hordaland. Han har utgitt en rekke bøker, deriblant to novellesamlinger og en essaysamling. Han er for tiden også forfatter, kritiker og redaktør i tidsskriftet Vagant samt sakprosa-kritiker i Morgenbladet.

Tenningen har tidligere mottatt følgende stipender:

- Statens kunstnerstipend, diversestipend (2008, 2016, 2017)
- Utvekslingsstipend, Vest-Agder fylkeskommune (2013)
- Kritikerstipend, Norsk Faglitterære Forfatterforening (2013)
- Bergen kommunes kunstnerstipend (2008)

Stipendet skal brukes til å skrive en kortroman om den norske vitenskapsmannen Christopher Hansteen (1784 - 1873) som i løpet av sin lange karriere gjennomførte flere ekspedisjoner i og utenfor Norge. Romanen tar utgangspunkt i Hansteens teori om et bipolar Nord. Vitenskapshistorie, reiseskildring, oppdagelsesmani og personlig nederlag er ingredienser i boka, som etter planen vil bli utgitt høsten 2018.

Sigurd Tenningen har markert seg lokalt og nasjonalt gjennom sine publikasjoner både i bokform og i andre medier de siste årene. I skjæringspunktet mellom sakprosa og fiksjon blir leserne utfordret til å vurdere om de tradisjonelle sjangerinndelingene er tilstrekkelige for å formidle omverdenen i tekst. I Kristiansand har han vært en tydelig bidragsyter til det offentlige ordskiftet på kulturfeltet, og spesielt aktualisert det visuelle kunstfeltet gjennom faglige samarbeid med andre kunstnere. Juryen ønsker å støtte opp om en kunnskapsrik og kritisk forfatterstemme, som med sine prosjekter utvider og beriker byens kulturelle diskurs.

Rolf Arvin Gupta (50 år) er født i Uppsala i Sverige, og har bodd i Kristiansand siden 1973. Han ble utdannet som kantor ved Agder musikkonservatorium, tok senere kandidatstudium som komponist ved Norges musikkhøgskole og deretter diplomstudium som orkesterdirigent ved Sibelius Akademiet i Finland.

Han har mottatt følgende stipender/utmerkelse:

- Shellprisen 1993
- Statens arbeidsstipend 2006-07
- Kritikerprisen 2006
- Spelemannsprisen tre ganger
- Vest-Agder fylkeskommunes kulturpris 2011
- Statens diversestipend 2017

Gupta er særdeles godt kjent for sin dirigentgjerning med Kringkastingsorkesteret (KORK) og en ny og utradisjonell måte å promotere orkesteret på. Lokalt/regionalt har han også bidratt med sin dirigentgjerning i oppbyggingen av Kristiansand Symfoniorkester (KSO) frem til de første årene på Kilden. Gupta har de siste årene vært ansatt som professor II ved Fakultet for kunstfag ved UiA.

Han er for tiden i dialog med KSO og Kilden om å komponere et større verk i forbindelse med KSOs 100-års jubileum i 2019. I tillegg til et rent musikalsk verk for orkester, barn, studenter og amatører arbeides det med å innlemme det i en forestilling som teatersjef Amalie Nilssen utvikler. Det planlegges å samarbeide med andre lokale kunstnere innen skulptur, video, tekst og scenografi.

Gupta vil bruke stipendet til å arbeide med dette verket. Det vil gi tid til å arbeide i strekk uten avbrudd, og til å oppsøke kolleger for inspirasjon, kritikk og råd. Det er kostbart å ta sammenhengende fri fra annet arbeid, og under prosessen er det vektlagt å være i dialog med og tilstede i større miljøer som kan bidra til musikkens kvalitet, aktualitet og nedslagsfelt.

Juryen kjenner godt til Rolf Guptas virksomhet gjennom flere tiår, men det er først og fremst som dirigent han er en av Kristiansands fremste kunstneriske profiler. Å komponere musikk er en tidkrevende prosess, og bestillingsverk blir i realiteten aldri finansiert fullt ut av oppdragsgiver. Juryen ønsker at byen med dette stipendet støtter opp om Rolf også som komponist, og ser med forventning fram til KSOs 100-årsjubileum i 2019.